

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Методико-бібліографічний матеріал

Батько дитячого книжкового дива

Івану Малковичу – 60

Тернопіль

УДК 01(072) : 37

Б28

Батько дитячого книжкового дива : Івану Малковичу – 60 : метод.-бібліогр. матеріал / Терноп. обл. б-ка для дітей, наук.-метод. від., інформ.-бібліогр. від.; уклад. Т. В. Хованець, Г. В. Ракоча. – Тернопіль, 2021. – 24 с.

Дане видання присвячене 60-річчю від дня народження талановитого видавця та поета Івана Малковича.

У матеріалі зібрано цікаві факти із життя ювіляра, бібліографію творів автора та матеріалів про творчість, що є у фондах обласної бібліотеки для дітей. Також представлено десяток найвизначніших книжок для дітей авторства, упорядкування та перекладу Івана Малковича із анотаціями до них.

Видання адресоване вчителям, бібліотекарям, користувачам та широкому загалу.

Підготували:

Т. В. Хованець

Г. В. Ракоча

Відповідальна за випуск:

Н. С. Новіцька

Комп'ютерний дизайн:

В. І. Чайковський

©Тернопільська обласна бібліотека для дітей, 2021

Хвалебних од Івану вистача.
Він заслужив на шану і повагу,
бо, не прогнавши янгола з плеча,
створив для нас «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГУ».
Сергій Коваль

Іван Малкович – одна із найяскравіших постатей на сучасній літературній карті України. Він знаний і як талановитий, відомий далеко за межами нашої держави, видавець.

Цьогоріч йому виповнюється 60.

Народився 10 травня 1961 року в Нижньому Березові Косівського району Івано-Франківської області.

І. Малкович здобув музичну та філологічну освіту: закінчив скрипковий клас Івано-Франківського музичного училища та філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Працював учителем на Київщині, літературним редактором у видавництвах «Веселка» й «Молодь», у дитячому часописі «Соняшник», був головним редактором дитячих програм «Укртелефільму».

Ще 19-річним юнаком на Всеукраїнському літературному семінарі в Ірпені таємним голосуванням кількох сотень літераторів Івана Антоновича було обрано «Найкращим молодим поетом». «Увесь літературний Ірпінь кілька днів величав мене «королевичем молодієї поезії», тож моєму юнацькому щастю не було меж... Ми захлиналися своїми й чужими віршами, а я до півночі, до крові на

пальцях, грав на гітарі і співав призабутих гуцульських і лемківських пісень...», – згадував автор.

Публікацію його першої книги відстоювала легендарна українська поетеса Ліна Костенко: «Вихід кожної його поетичної книги ставав подією літпроцесу... Неомодерні поезії І. Малковича стали зразками витриманого смаку поезики «нової хвилі».

1986 року Іван Антонович став наймолодшим членом Спілки письменників України.

Перша книжка його віршів мала назву «Білий камінь» (1984). Згодом побачили світ збірки «Ключ» (1988), «Вірші» (1992), «Із янголом на плечі» (1992), «Вірші на зиму» (2006), «Все поруч» (2010, 2011 (2-ге, доповнене видання); «Подорожник» (2013), «Подорожник з новими віршами» (2016), «ЯксУніні береги» (2020). Його поезії розкривають неповторність світобачення митця, ваблять красою художніх образів, умінням розгледіти у буденному незвичайне.

Вірші ювіляра входять до літературних (вітчизняних і перекладних) антологій, хрестоматій, шкільних підручників та перекладені англійською, німецькою, італійською, російською, польською, бенгальською (Індія), литовською, норвезькою, грузинською, словацькою, словенською мовами. Їх поклали на музику Марія Бурмака, Віктор Морозов, Тарас Чубай та інші композитори й виконавці. За його сценаріями проводять свята Святого Миколая, а сам митець на Новий рік та Різдво часто ходить з вертепом та Маланкою.

Творчість Івана Малковича здобула високе визнання: 2017 року за книжку «Подорожник», до якої увійшли й нові вірші, письменника було удостоєно Шевченківської премії, найвищої нагороди Української держави у номінації «Література, публіцистика, журналістика».

Немає такої важливої теми нашого життя, якої не торкнувся б митець у збірці «Подорожник», що містить

понад 150 віршів. У цій поетичній книжці варто виділити такі основні мотиви: ніжні, глибокі почуття любові до коханої, жінки і матері; культ родини і роду; біблійні мотиви, роздуми над тим, що є добром і злом, що таке життя і смерть; почуття патріотизму, героїзму; любов до природи, до рідної землі, до мови.

У поезіях автор висловлює надію на відродження моралі, духовності українського народу, прагне розгледіти нове обличчя епохи, культивує загальнолюдські цінності, до яких відносить такі поняття, як національна гідність, любов до роду-народу, батьківщини, мови.

У 2020 році став автором тексту ювілейного 20-го радіодиктанту національної єдності.

Ми знаємо Івана Малковича як багатогранну, талановиту особистість. Він відомий як поет, перекладач, редактор та видавець дитячих книжок.

З 1992 року він – власник і директор приватного дитячого видавництва **А·БА·БА·ГА·ЛА·МА·ГА**.

Воно було першим серед дитячих видавництв України, яке почало творити зовсім нову українську дитячу книжку: на високому художньому й мовному рівні (цим, на жаль, і сьогодні може похвалитися далеко не вся книжкова продукція для дітей), прекрасно оформлену, на якісному папері. З того часу багато чого змінилося. З'явилися нові чудові видавництва, що випускають дитячі книжки, але «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» продовжує залишатися лідером серед них, не перестаючи дивувати й захоплювати читачів усіх вікових категорій (не даремно ще на перших його книжечках впадав у вічі жартівливий напис: «Для малят від 2 до 102»).

Іван Малкович дуже ретельно підходить до відбору книг, які друкуються у видавництві. Свою редакційну політику він сформулював так: «Українська книжка має бути найкращою». Іван Антонович переконаний, що гарна

дитяча книга здатна прищеплювати дітям такі позитивні якості, як совість, чесність, шляхетність. Ось чому Малкович намагається донести до українських дітей найкраще зі створеного у світовій та вітчизняній літературі. Його професійне кредо: «Якщо в книгарнях лежать поруч книги з різних країн, то нехай наша українська книжка буде така гарна, щоб дитина власноруч вибрала саме її». І він докладає до цього чимало зусиль.

Книжкою, з якої Іван Антонович вирішив розпочати кар'єру видавця, стала азбука – «Українська абетка». «Вона повинна була починатися не з «акули», не з «автобуса» чи «акваріума» – я хотів почати з «ангела». Ще й досі в моїх батьків на стіні висить, наче іконка, така картинка: янгол захищає двох діток. Отже, мій янгол із батьківського дому. Не знаю, чи він мене захищає, але я вірю в це. Я б хотів, щоб кожна людина пам'ятала про свого янгола. Щоб намагалася жити з ним у злагоді й не спокушати його своїми діями, адже він не може зробити більше, ніж може», – згадує Малкович в одному із своїх інтерв'ю.

Потім були чудові «Улюблені вірші», які Спілка письменників України визнала кращою книжкою 1994 року. І хоча пізніше було видано багато інших книжок, більшість із яких здобували перемоги на престижних книжкових конкурсах, «Улюблені вірші» є одним із найвищих творчих здобутків «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГИ». Кращі з кращих дитячі вірші, чудові малюнки, які можна розглядати нескінченно, улюблені літературні персонажі роблять кожну зустріч із цією книжкою незабутньою. А справжньою знахідкою для маленьких читачів є відомі вірші поетів різних країн світу, перекладені так майстерно, ніби вони були відразу написані по-українськи.

Видавництво має досвід успішної співпраці з провідними книговидавцями світу, права на книжки якого придбали видавництва 19 країн. Так, право на видання книги

«Снігова Королева» придбали більше десятка країн. Тепер її читають в Англії, США, Новій Зеландії, Австралії, Норвегії, Південній Кореї, Хорватії, Чехії, Словаччині, Угорщині, Росії, Латвії, Литві.

«А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» друкує твори видатних авторів минулого й сучасності, українських та іноземних у власному перекладі. З видавництвом співпрацювали Юрій Андрухович, Микола Вінграновський, Ліна Костенко, Сашко Дерманський, Марина та Сергій Дяченки, Андрій Кокотюха, Всеволод Нестайко, Дмитро Павличко, Володимир Рутківський, Юрій Винничук.

Переклади іноземних авторів для видавництва виконували Юрій Андрухович, Віктор Морозов, Роман Осадчук, Євген Попович, Юрій Винничук, Валентин Корнієнко. Пані Катерина Ющенко переклала англійською мовою книжку Івана Малковича та Софії Ус «Мед для мами».

Видавництво залучає до ілюстрування дитячих книг талановитих художників, наприклад, Костя Лавра, Владислава Єрка, Софію Ус, Євгенію Гапчинську, Івана Сулиму, Ростика Попського, Катерину Штанко, Віктора Гаркушу тощо.

Іван Малкович – не просто головна людина у видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», і не просто людина книги. Він – генератор ідей, головний втілювач неймовірних задумок. В кожному книжку, що виходить у видавництві, Іван Малкович завжди вкладає часточку своєї душі. Його книжки читають, люблять, ними захоплюються читачі, а це – найвища винагорода для видавця.

Іван Малкович також редактор, упорядник, автор та перекладач кількох десятків книжок для дітей.

Дитячі книжки письменника:

«Українська абетка»

(упорядкування та вірші; 1992; перша книжка видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»).

Починається «Абетка» не з банальної акули чи акваріума, а з Ангелика (дитяча молитва до Ангела-охоронця). Книга вийшла друком до першої річниці Незалежності України.

«Золотий павучок»

(1997, 2009; нагорода – 1-ша премія Національного конкурсу «Мистецтво книги Україн –1999»).

Цю історію на свят-вечір любив оповідати дідусь Івана Малковича... Не тепер і не колись у невеличкому містечку жила собі одна сім'я: тато, мама і троє діточок – Тарасик, Настуся та Ільчик... На свята вони винаймали бричку з золото-гривим конем, і їхали за місто до лісу... Але одного дня все перемінилося...

У цій сумно-щасливій різдвяній історії ти довідаєшся, що на Свят-вечір можуть траплятися справжні, непридумані дива. Витончені й проникливі ілюстрації Катерини Штанко допоможуть глибше і тонше відчуті усі мінливі настрої цієї незвичайної казки.

«Абетка»

(упорядкування та вірші; 1999; Гран-прі Національного конкурсу «Мистецтво книги України–1999» – диплом імені Івана Федорова, найкраща дитяча книжка Національного конкурсу «Книга року–1999», диплом за краще дитяче видання Львівського Форуму видавців–1999).

«Абетка» – одна із найзнаковіших книжок видавництва, саме з неї почалася історія видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГИ».

Це видання «Абетки» просто неперевершено проілюстрував Кость Лавро – головний художник видавництва. Його рідні і такі вже класичні образи зворушують і зачаровують на все життя. Здається, що вони існували вічно і що саме про Лаврових зайчиків і котиків виспівували над нашими колисками... До книги увійшли популярні вірші, відомі багатьом поколінням українських дітей, а також нові твори.

**«Вовченятко, яке запливло
далеко в море»**

(у співавторстві з Марійкою Луговик; 2002; найкраща дитяча книжка Національного конкурсу «Книга року–2002»).

Чи чули ви коли-небудь, що Вовченя може запливати всередину моря, щоб побавитися там зі своїми друзями? Правда, воно, як і ви не знає ні про жадливе Морське Страховисько, ані про підступну Рибу-пилу. Але дуже швидко йому доведеться про це дізнатися, адже воно потрапить у справжній вир дивовижних підводних пригод...

«Різдвяна рукавичка»

(2004; 3-тя премія в дитячій номінації Національного конкурсу «Книга року–2004»).

З казки про рукавичку починається наше дитинство. Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігайчик, лисичка-сестричка, кабан-іклан, ведмідь-набрідь – ці неперевершені герої тішили ще пра-пра-пра-пра-пра-дідусів і бабусь, і неодмінно ще тішитимуть пра-пра-пра-пра-пра-пра-внуків і внучок. А ця книжечка розповідає про щасливу різдвяну пригоду, яка трапилася з улюбленими героями після того, як вони оселилися в рукавичці.

«Ліза та її сни»

(2005; найкраща дитяча книжка Національного конкурсу «Книга року–2005», диплом за найкраще дитяче видання Львівського Форуму видавців–2005).

Казково-пізнавальна історія про дівчинку, яка завдяки крилам, що їй винайшов Леонардо да Вінчі, побувала в майстернях найяскравіших постатей світового малярства – від Боттічеллі до Далі.

Ілюстрації виконала Євгенія Гапчинська – одна із найпопулярніших українських живописців, випускниця Харківського художнього інституту, стажувальниця Нюрнберзької академії живопису.

«Ліза та її сни» — дебют художниці в дитячій книзі.

«Велике місто, маленький зайчик, або Мед для мами»

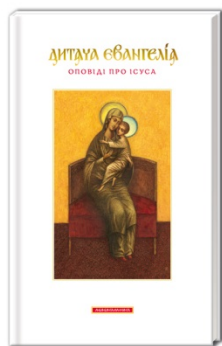
(2007)

Мама маленького Зайчика застудилася, і він вирішив піти купити для неї меду, адже чай з медом – найкращі ліки на горло. Але місто велике, а Зайчик – дуже маленький, і він заблукав... Зворушлива історія зі зворушливими ілюстраціями і щасливим закінченням... У надзвичайно живописних ілюстраціях Софії Ус гармонійно поєднуються олія і акварель.

Англомовну версію книжки переклала Катерина Ющенко. Презентація «Honey for Mommy» відбулася у грудні 2007 року в широкому колі дипломатів, дружин послів багатьох країн світу, які перебувають в Україні.

Також:

«Дитяча Євангелія»

(упорядкування та редакція; 2009, 2010; спеціальна нагорода Львівського Форуму видавців–2009).

Оповіді про Ісуса

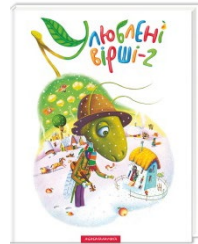
Уперше видання Євангелії для дітей письмово благословили Предстоятелі усіх найбільших традиційних Християнських Церков в Україні. Надзвичайно важливо, що українські діти читатимуть Вічну Книгу без поділів на церковні конфесії, бо саме від нинішніх юних читачів залежить, як швидко в Україні – колисці християнства Центрально-Східної Європи – постане Єдина Помісна Українська Церква. Адже саме за єдність усіх християн молився в Гетсиманському саду Ісус Христос. Вишукане подарункове видання.

«Нове вбрання для короля»

(переспів з англійської за Гансом Християном Андерсеном; 2010).

Марнославний король боїться, що втратить повагу людей. Аж тут до палацу приходять дві видри-кравчині, що обіцяють королю нечуване вбрання – шедевр кравецької справи, завдяки якому до нього почнуть ставитися з благоговінням. Ба навіть більше – такий неймовірний костюм ще й дасть йому змогу розпізнати дурнів серед своїх людей... Але плани пихатого короля незабаром проваляться у найгучніший спосіб. Мабуть, ця історія завжди буде актуальна й сучасна, а надто – в нашій країні... У цій книжці – свіжий погляд на невмирущу казку Ганса Християна Андерсена про марноту і гордощі – з дивовижними ілюстраціями Елісон Джей.

«Улюблені вірші» у 3-х томах

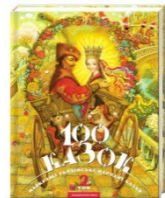
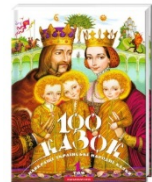
(упорядкування, переклади та переспіви; 1994, 2000; «Найкраще видання 1996 року») Диплом Спілки письменників України, 1-ша премія Національного конкурсу «Мистецтво книги України–1999» («Улюблені вірші–2»).

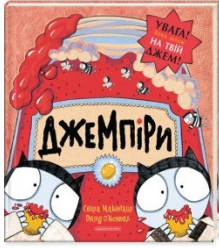
Це одна з найуспішніших книжок «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГИ», книга, яка постійно оновлюється новими малюнками й доповнюється новими віршами – найкоштовнішими взірцями класичної та сучасної української поезії, а також майстерними перекладами популярних віршів зарубіжної класики. Останнє видання довершують чудові сучасні українські дитячі пісеньки з нотами. Книжка має аудіоверсію на CD у виконанні популярних акторів, дітей «у супроводі півників, жабок, пєсиків, котиків, паротягів та музичних інструментів». За свідченням читачів, саме завдяки цій книзі в деяких сім'ях почали розмовляти українською мовою.

«100 казок» у 3-х томах

(літературне опрацювання та упорядкування; 2005–2012; найкраща дитяча книжка Національного конкурсу «Книга року–2005»).

«100 казок» – збірка найкращих українських народних казок. Завдяки редакції Малковича навіть знайомі з дитинства історії звучать свіжо. А малюнки найкращих українських ілюстраторів – Єрка, Лавра, Штанко та інших – перетворюють кожную книгу у твір мистецтва. В результаті важко визначити, що краще – тексти чи оформлення. Навряд чи сьогодні література може замінити дітям соцмережі і фільми. Але якщо їй у принципі це під силу, то саме таким виданням, як «100 казок».

«Джемпіри»

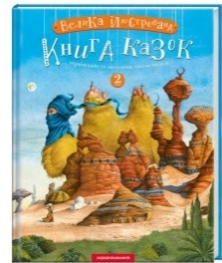
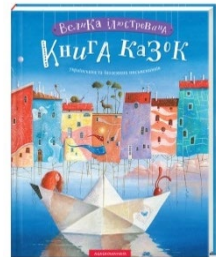
(переспів з англійської; 2017).

Чи траплялося з вами таке, що ви вгризаєтесь у смачнющий пампук із джемом, і раптом розумієте, що джему там, як кіт наплакав?.. А тепер уявіть, як розгнівався Сем, коли з його пампуха хтось висмоктав ГЕТЬ УВЕСЬ джем!!!

«Велика ілюстрована книга казок» українських та іноземних письменників у 2-х томах

(упорядкування; 2017, 2020; перемога в номінації «Дитяче свято» у Всеукраїнському рейтингу «Книжка року–2017»).

Книжка з таким щедрим ілюструванням – велика рідкість. Чудові казки українських та іноземних письменників з розкішними ілюстраціями провідних українських художників.

«Аліса в Задзеркаллі»

(переклад з англійської В. Корнієнка за редакцією Івана Малковича; 2021).

У світовій літературній скарбниці два найособливіші твори: у центрі всієї сучасної літератури стоїть шекспірівський «Гамлет», а керролова «Аліса» – головний твір дитячої літератури. Класична казка Льюїса Керрола «Аліса у Задзеркаллі», як і «Аліса у Дивокраї», ніколи ще не виглядала так сучасно й незвично завдяки талановитій художниці Галі Зінько.

«Нова радість стала.

Улюблені колядки та щедрівки»

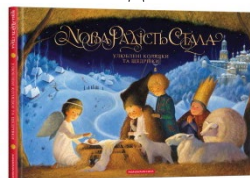
(упорядкування; 2020)

Ця прегарна книжка улюблених колядок та щедрівок Івана Малковича, яку ви зможете ще й послухати за допомогою QR-коду в безкоштовному музичному додатку, – тут і відомі виконавці, і нові музичні формації, і уривки з двох щойно народжених різдвяних симфоній Мирослава Скорика та Івана Небесного. Нагадаю, що колядують на Різдво, а щедрують на Старий Новий рік. Зрештою, різдвяний цикл триває від Святого вечора – аж до Йордана. Отож, Іван Малкович закликає колядувати натхненно, щедрувати завзято – на радість добрим людям і самим собі! Хай повсюдно лунають неймовірні різдвяні співи – у кожному місті, в кожному селі, у кожній оселі – по всій Україні, в усьому світі, де є українці, бо вірять, що наша спільна коляда здатна творити особливу духовну єдність і витравлювати усяку скверну.

Суперобкладинка

Обкладинка

Іван Малкович є першим лауреатом премії «Бу-Ба-Бу» за найкращий вірш 1987 року. 2004 року Форум видавців у Львові його визнав найкращим директором видавництва в Україні. Того ж року він став кавалером Міжнародного Ордена Усмішки. 2004, 2008 та 2009 року входив до «Топ-100 найвпливовіших людей України» щорічного рейтингу журналу «Кореспондент». У 2012 році Малковича обрано «Людиною Десятиліття» за рейтингом журналу «Кореспондент». 2017 року стає лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2019 року Івана Малковича піднесено до гідності Кавалера Українського Ордена Кавалерів Гутенберга та присуджено премію імені Станіслава Вінценза, яка вручається «За гуманістичне служіння та внесок у розвиток регіонів».

Знаковою стала промова Івана Малковича на врученні Шевченківської премії, виголошена 9 березня 2017 року

В середині 1980-х улюбленою розвагою кількох молодих поетів була, зокрема, й така: комусь із «непосвячених» ми цитували певні знакові рядки і просили відгадати, хто їх написав.

От, наприклад: *«Слова дощем позамивались... І не дощем, і не слова...»* Люди називали і Вінграновського, і ще когось – найначитаніші припускали, що це Еліот чи Сен-Жон Перс... І як солодко було відкривати їм, що це – Шевченко! І що *«Ми восени таки похожі хоч крапельку на образ Божий»* чи, скажімо, *«Готово! Парус розпустили...»* – це теж Шевченко.

Ми хвалилися Шевченком, як у тому давньоукраїнському канті: *«І Тобою, милий Боже, повсякчас хвалюся»*.

Як же нам хотілося довести всьому світові, що Шевченко і модерний, і сучасний, адже з нього постійно ліпили тільки селянського романтика і таврувальника панів, понижуючи образ національного генія до постаті бідного кобзаря, що печально пощипує струни кобзи чи бандури.

Тобто: *«Читайте «Наймичку» й «Тополю», забудьте «Мертвим і живим»*, як уїдливо зауважив сучасний поет.

Біда в тому, що в багатьох шкільних і студентських аудиторіях саме такий образ Шевченка переважає й досі – кріпак і селянський поет-мученик. *«Скиньте з Шевченка шапку. Та отого дурного кожуха. Відкрийте в нім академіка. Ще одчайдуха-зуха...»*, – закликав Драч і багато інших поетів впродовж сторіччя.

Але наша українська натура й далі продовжує зациклюватися на образі мученика, затінюючи істинний образ Шевченка-поета, чий «Кобзар» – особливо в часи бездержавності – і аж дотепер правив нам за найвищу Конституцію Національного Духу.

Багато поетів страждали і гинули, але небагато давали прихисток у слові цілій нації.

І не випадково уже в наші драматичні дні відважний син древнього вірменського народу Сергій Нігоян гине в центрі Києва за ідеали гідності саме з Шевченковими словами на вустах: *«Борітеся – поборете!»*. Не випадково, перекикуючи той незабутній протестний брязкіт наростаючого бойовиська, молода українська письменниця, стоячи на вершечку барикади на Грушевського і показуючи пальцем на янучарів, з убивчою силою проголошуватиме Шевченкове: *«Во Іудеї, во дні они, во врем'я Ірода-царя... романські п'яні легіони паскудились...»*.

Бо справжні Шевченкові смисли в багатьох його творах звучать як важкий, глибокий рок, а не мелясна попса.

Я мрію дожити до тих часів, коли дітям у школі перестануть сльозливо оповідати про горопашного кріпака,

який служив безправним, безсловесним попихачем у панів, а змінять парадигму і вестимуть натхненну мову про неймовірного хлопчика, що аж світився великим талантом, який без тата й мами, і без, здавалося, жодних шансів на успіх, створив сам себе. І це його світіння бачили всі – і той свавільний п'яний дячок, з яким малий Тарас читає псалтиря над померлими, – а читає він найкраще за всіх своїх ровесників – і навіть норовистий Павло Енгельгардт, до якого хлопчик приходив по дозвіл навчатися у хлипнівського маляра, бо з дитинства любить малювати вояків і коней, це його найбільша пристрасть, і він вперто шукає вчителя. Енгельгардт швидко збагнув, що йому до рук потрапив справжній скарб, адже Тарас найдотепніший, найспритніший, він усе робить завиграшки, талановито, – кращого за нього не знайти! І він бере хлопця спочатку у Вільно, а потім і в столицю.

А Шевченко тим часом вишколюється в малярстві, і його мистецьке око все помічає. Виявляється, панське життя теж має свої протиріччя. У кожного суспільного стану – своя морока. І, попри зрозумілий класовий антагонізм, Шевченко згодом напише й таке, що в нас нечасто цитували:

Не завидуї багатому:

Багатий не знає

Ні приятні, ні любові –

Він те все наймає...

Практичний нащадок швейцарського роду має свої плани щодо талановитого юнака, тож віддає його аж в 4-річну науку до живописця Ширяєва, бо хоче мати свого покоєвого художника. Але пан ніколи не віддав би юнака в науку, якби хлопець так шалено цього не прагнув, якби не горів цим...

А уявіть, який потужний і світлий талант треба було мати, щоб довкола його викупу з кріпацтва і вступу в Академію закутилися такі імениті люди, як Жуковський,

Брюлов і багато інших. Це просто якась нереальна історія!.. Достоту історія про успіх. Хоча, треба чесно визнати: якби більшість з тих людей знали, що допомагають передовсім поету, а не художнику, нічого б такого не сталося.

І дітям, і студентам варто наголошувати, що сильна і дієва мрія відкриває нам усі шляхи, навіть, здавалося б, у найнесприятливішому середовищі, однак для цього треба вперто і каторжно працювати. Тож приклад Шевченка має їх окрилювати, а не вганяти в безнадію. Срібна медаль Академії, академік гравюри, розпис Большого театру, високоосвічений юнак, що має шанс продовжити навчання в Римі, – це все про Шевченка. Його чекає феєричне життя – він бачив, як живуть вищі суспільні прошарки, він умів бути франтом, був улюбленцем веселого творчого товариства – адже він не тільки художник, а ще й чудово співає, легко віршує...

Але виявляється, що те його внутрішнє світіння, то далеко не абажурне сяйво, то – *вогонь правди*. Він ані на мить не забуває про своє коріння і про ту неправду, яка панує на його батьківщині. Шевченко має мужність не записатися в лави прославляльників російського царя, який хай і лівим гудзиком правої поли, але теж був причетний до його викупу з неволі. Але для генія правда – понад усе. І Шевченко переливає свою правду в поезію, і його слова снуються в такій божистій послідовності, що, змикаючись одне з одним, дають нам вічну, непроминальну енергію українського духу.

Шевченко розуміє, як ця правда може окошитися на його долі, він знає, що роблять з тими, хто йде супроти – і словом, і дією, як страчений Рилєєв (ось, до речі, чийм іменем варто було б називати наші вулиці – просто вчитаймося у майже всуціль українські назви творів Рилєєва – «Войнаровський», «Мазепа», «Наливайко», «Богдан

Хмельницький» – більшого українофіла серед російських письменників не було і, мабуть, вже й не буде).

Однак Шевченко не вмів і не хоче кривити душею, у якій клекотить праведний гнів і мрія про ідеальну, майже міфічну Україну. І ось його землякам уже й не соромно показатися на люди: дивіться, ми є, бо в часи, коли над слов'янщиною літав Бог-Творець і розсіював зерно геніїв, яке зійшло у Польщі в 1798-му (Міцкевич), у Московії – 1799-го (Пушкін), а в Україні – 1814-го року – про нас не забуто, ми теж присутні у Великому Божому задумі.

Отож і наш з вами святий обов'язок свідчити правду. А правда сьогодні така, що наша держава майже не дбає про українську мову, що все починається й закінчується велемовними, пустопорожніми фразами. Що нас, носіїв української мови, ще й сьогодні багато хто з наших співгромадян трактує як дивакуватих аборигенів. Що ми ще й досі, як соняшник до сонця, повертаємо голови на почуте українське слово. Що й донині не скасовано горезвісний закон ківалова, який ганьбить цілу націю.

Незрідка в наших зрусифікованих містах до мене підходять на вулицях люди і російською мовою дякують за книги. Але ж книги мої – українські. Тобто люди в такий спосіб дають зрозуміти, що вони за те, щоб їхні діти читали і навчалися українською мовою. У них з різних причин з мовою не склалося, але діти їхні мають її знати й шанувати.

Нарешті мусить бути закон, який захистить право кожного українця отримувати всі послуги українською мовою – від крамниць і громадських установ – до глянцевиx видань, радіостанцій і телебачення, де всі, без винятку, токшоу і програми повинні вестися державною мовою (за чітко виписаними винятками для кримських татарів та кількох інших національних меншин, які купно тут проживають).

Треба звести до розумного мінімуму вивіски, писані мовою агресора, а надто ті, зі знущальними назвами на

кшталт «Варенічная Катюша» – так неначе той москаль щодня й щогодини безчестить нашу безталанну Катерину.

Кажуть, що мовний закон може комусь зашкодити, але це неправда. Шкодить його відсутність. Згадайте, скільки чудових сучасних українських пісень ми відкрили для себе, відколи вступив у дію закон про музичні квоти.

Колись дуже дотепно перефразував Шевченка навічно молодий Назар Гончар. Пишучи про «перевертнів у бузині», він завершив свого вірша Шевченковим рядком, але в іншому написанні: «та соловейко не за *тих*». І справді, соловейко не за них. Адже відомо, що мова – найважливіший маркер національної самоідентифікації. Може видозмінюватися прапор, герб, і навіть, на превеликий наш жаль, територія, але, як цитувала Леся Українка слова ірландця Томаса Девіса: *«Нація повинна боронити свою мову більше, ніж свою територію... Втратити рідну мову і перейняти чужу – се найгірший знак підданства...»*.

Коли в часи Другої світової Черчилль обговорював зі своїми урядовцями бюджет, і вони хотіли урізати видатки на культуру на користь армії, Черчилль обурився: *«А що ж ми тоді будемо захищати?»*, – спитав він.

На жаль, нашим урядовцям далеко до Черчилля. Вони (і не тільки вони) не розуміють, що тільки тут, між цим небом і цією землею, народилися такі слова, як *жито*, *Дніпро*, *човенце*, *мрія*, і тисячі інших прекрасних слів. І що тут все налагодиться лише тоді, коли українська мова лунатиме всюди, коли ми перебуватимемо в океані рідної мови.

Можливо, я утопіст, але подібна думка висловлюється в нашому інформаційному просторі дедалі частіше: якщо тут буде українська мова, то в нас буде лад, а якщо ні – тут буде вічний путін, як би він не називався.

Адже сказано: на початку було Слово, яке, як відомо, формує свідомість. І з цим словом ми неодмінно

повернемося до самих себе і нарешті повнокровно з'явимося на культурній карті світу.

У моїй скромній книжечці, яку сьогодні удостоєно такої високої відзнаки, є вірш про дивовижну особливість української абетки, яка починається з Ангела, а закінчується Янголом, і вони обидва мовби захищають нашу абетку від А до Я – Ангел і Янгол. Такого нема в жодній мові. Але іноді, на жаль, навіть їхнього захисту замало, бо цей захист повинна гарантувати Українська Держава. І ось коли ми матимемо гідний захист і Мови, і Держави, тоді нарешті

*...Буде бито
Царями сіяєє жито!
А люди виростуть. Умруть
Ще незачатії царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата.
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.*

За матеріалами вебсайту видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»

КНИГИ:

Malkovych, I. A Small Bunny in the Big City or Honey for Mommy / I. Malkovych . – Kyiv, 2019. – 18 с.

Малкович, Іван. Велике місто, маленький зайчик або мед для мами [Шрифт Брайля] : [кн. надруковано у рамках проєкту «Книга, що долає бар'єри»] / І. Малкович, С. Ус ; Укр. культурний фонд ; ред. тексту шрифтом Брайля К. Івашутіна, М. Кащак. – Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2020. – 28 с.

Малкович, Іван. Велике місто, маленький зайчик або мед для мами / І. Малкович, С. Ус ; іл. С. Ус. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. – 32 с. : іл.

Малкович, Іван. Золотий павучок: Різдвяна історія / І. Малкович ; худож. К. Штанко. – Вид. 4-ге. – Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, – 2018. – 24 с. : іл.

Малкович, Іван. Ліза та її сни [Шрифт Брайля] : [кн. надруковано у рамках проєкту «Книга, що долає бар'єри»] / І. Малкович, С. Ус ; Укр. культурний фонд ; ред. тексту шрифтом Брайля К. Івашутіна, М. Кащак. – Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2020. – 31 с. : іл.

Малкович, Іван. Ліза та її сни: казково-пізнавальна історія : [для серед. шк. віку] / І. Малкович; іл. Ж. Гапчинської ; обкл. Н. Колпакової. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. – 25 с.: іл.

Малкович, Іван. Різдвяна рукавичка: укр. нар. казка з продовженням, що його розповів Іван Малкович / Іван Малкович ; худож. К. Лавро. – 6-те вид. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. – 27 с. : іл.

СТАТТІ:

Іван Малкович – лауреат премії ім. В. Свідзинського // Літ. Україна. – 2016. – 27 жовт. – С. 12.

Іван Малкович: «Наш з вами святий обов'язок свідчити правду» : [промова на врученні Шевченківської премії 9. 03. 2017] // Слово Просвіти. – 2017. – 16–22 берез. – С. 2 ; Свобода. – 2017. – 31 берез. – С. 3.

Малкович, І. Підліткам про головне: усе, що цікавить хлопців та дівчат : [про наук.-пізнав. видання від «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГИ»] / І. Малкович // Україна молода. – 2020. – 17 листоп. – С. 11.

Анісімова, Н. «...В Україні Україну не знайду ніяк» : [деміфологізація історії і розбудова національних міфів у поетичному світі Івана Малковича] / Н. Анісімова // Дивослово. – 2009. – № 10. – С. 61–64.

Бондаренко, А. Художнє мовомислення філософських поезій Івана Малковича / А. Бондаренко // Дивослово. – 2004. – № 2. – С. 26–28.

«Війна потребує художнього осмислення» : [поет і видавець Іван Малкович – про тенденції на ринку літератури та допомогу армії] / розмов. В. Олійник // День. – 2014. – 19–20 груд. – С. 23. – (Українці – читайте!).

Вихор, А. Національний аспект духовного виміру у збірці Івана Малковича «Подорожник» / А. Вихор, О. Турик // Дивослово. – 2020. – № 2. – С. 58–61. – Бібліогр.: 6 назв.

Поезія Івана Малковича // Почат. освіта. – 2011. – № 19 (трав.). – С. 16–17.

Салімонович, Л. Спочатку буде 100 слів: яку таємницю актор Богдан Бенюк намагається вивідати у видавця Івана Малковича / Л. Салімонович // Україна молода. – 2020. – 6–7 листоп. – С. 2. – (Диктант).

Слабошпицький, М. Дивна здатність універсалізму: нотатки про книгу Івана Малковича «Подорожник з новими віршами» (видво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2016) / М. Слабошпицький // Літ. Україна. – 2016. – 18 серп. – С. 6. – (Література. Критика. Час).

Тисячна, Н. Іван Малкович: «Нехай українська книжка буде настільки гарною, щоб дитина власноруч вибрала її» : на ювілеї «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»... : [20-річчя видавництва] / Н. Тисячна // День. – 2012. – 24 квіт. – С. 2.

Шевченко, Л. Робити все на «відмінно»: такий життєвий принцип Івана Малковича / Л. Шевченко // Україна молода. – 2015. – 12–13 черв. – С. 15.

Школа, Н. Поет і видавець: Івану Малковичу – 50 / Н. Школа // Почат. освіта. – 2011. – № 19 (трав.). – С. 15–16.

Тернопільська обласна бібліотека для дітей

м. Тернопіль

вул. Коперника, 17

Тел.: (0352) 23 59 47

(096) 096 79 92

E-mail: chbibl@ukr.net

Сайт: odb.te.ua

[Facebook.com/odbteua](https://www.facebook.com/odbteua)

[@ternoteka](#)